

Uredništvo in upravnitvo je v Frančiškanski ulici 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnitvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti ramko.

Telefon številka 303.

(Dalje.)

mi svoje pravice? Kdor bi božal steklega psa, bi bil norec, kaj ne? Kdor bi sam odpiral vrata kugi in koleri, bi bil blaznik, kaj ne? Kdor bi sam prodajal svojo svobodo ter bil iz lenobe rajši suženj kot gospod, ta bi bil brezčastna kreatura, kaj ne? Kdor bi metal na grobove svojih dedov in oče tovt blato, smeti in odpadke, ta bi bil podel nehalnežnik, ali ne? — No, da, saj je znano, da so nas Nemci še pred 20 leti metali iz deželnega gledališča, zato pa zdaj hvaležni zahajamo v njihovo budo! Stoletja so nas bical s škorpioni, mesto s kruhom so nas pitali s kamenjem, stoletja so nam škodovali vselej, s čimer so le mogli; zato pa jim zdaj le podpirajmo njih itak bogata podjetja ter ubijamo svoja ubožna društva, le poljubljajmo njihovo pest, zakaj mi Slovenci hočemo biti s sami sužnji in narodnih tleh, zakaj mi Slovenci hočemo biti v posmeh svojim sovražnikom in vsemu svetu! Mi hočemo to, zakaj mi hočemo dokazati, da smo sicer nič, ampak — patrijotični, dinastični in lojalni smo pa prav gotovo. Zato: slava nam.

Detektiv II.

Zalostna zavednost! Včeraj v nedeljo je imelo nemško gledališče dve operetni predstavi in naši zavedni ljubljanci so trumoma drveli k Nemcem, dasti sta bili v slovenskem gledališču dve predstavi. Pri takih škandaloznih razmerah bi človek obupal na narodnostjo nekih ljubljancov in ljubljank. „Proklete grablje“ so dobile pristašev, ki ne spadajo med nas.

Električna razstava v Bostonu. Stalna avstrijska razstavna komisija na Dunaju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo v času od 28. septembra do 26. oktobra 1912 v Bostonu vršila električna razstava, katero organizira Edison Electric Illuminating Company. Podrobnosti so razvidne iz dotičnega dopisa, ki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Kje je doslednost? Ljubljanski škof Glejč je eden izmed najhujših nasprotnikov plesa. Škof smatra ples kot nekaj nemoralnega in proti katoliškemu duhu. V svoji nadutosti je šel celo tako daleč, da po občinah na dan „žeganja“ ni dovolil maše, ako se niso občani zavezali, da opuste vsak ples po gostilnah. V Ljubljani je seveda drugače. Tu veje namreč popolnoma drug veter in tudi klerikalci sami bi se prepovedi plesa odločno ustavili. V srebrni dvorani „Uniona“ plešejo čuki vsako soboto, med gospodičnami se vidi tudi kako „naprednjakino“. Mi nimamo ničesar proti plesu in tudi

klerikalcem to zabavo iz srca privoščimo. Svetovali bi le klerikalcem, ki tako zabavljajo čez ples, naj pomečo najprej pred svojim pragom.

Imenovanje na srednjih šolah. Ravnatelj druge gimnazije v Ljubljani Bežjak je imenovan za ravnatelja gimnazije v Gorici; podeljen mu je zajedno naslov vladnega svetnika. Sedanj ravnatelj goriske gimnazije dr. Tomišek je imenovan za ravnatelja gimnazije v Mariboru.

Nove deželnozborske volitve na Gorškem? Sobotna „Soča“ piše: Čujemo, da se bliža razpust gorškega deželnega zbora; nove volitve se razpišejo v kolikor mogoče najkrajšem času.

Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju ima svoj II. redni občni zbor v torek, 21. t. m. ob 8 uri zvečer v restavraciji Sethner (Matalony) I. Querspergasse 6. Spored običajen. Gostje dobrodošli.

Razstava za mornarstvo in higijeno v Genovi. Stalna avstrijska razstavna komisija na Dunaju naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se namerava prihodnje leto prirediti v Genovi mednarodna razstava za mornarstvo in higijeno. Rok za priglasitev in dan otvoritve razstave še nista znana. Podrobnosti so razvidne iz dotičnega dopisa, ki je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Poljedelska in industrijska razstava v Kijevu. Stalna avstrijska razstavna komisija na Dunaju je naznanila trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo poljedelska in industrijska razstava v Kijevu, ki se je že nekaterikrat preložila, kakor je sedaj končno določeno, vršila leta 1913 v času od 27. maja do 14. oktobra. Za avstrijsko industrijo bi prišla v poštev udeležba na naslednjih oddelkih: 1. Poljedelski stroji in orodje, 2. Stroj, aparati in razne potrebščine za cukrarne, pivovarne, mlarne in žgarnjare, 3. Avtomobili, telovadno in športno orodje. Poročilo, ki vsebuje natančnejše podrobnosti in razvrstitev razstavnih skupin, je v pisarni tukajšnje trgovske in obrtniške zbornice na vpogled.

O. BERNATOVIC

Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblik za gospode, gospe in otroke. Najnižje cene, solidna postrežba.

Našla je v soboto gospa Dolarjeva poročni prstan. Kdor ga je izgubil, ga dobi v Cegnarjevi ulici št. 8.

Italijansko-turška vojna.

Splošni položaj

je sedaj naslednji: Glasovi o predstoječem miru so zopet utihnili, ne govori se več o nobenih kompromisih, edino, kar bi se moglo imenovati nekaj kompromis, je to, da Italija radi velikih sil najbrže ne začne z nobeno večjo vojno akcijo

v Egejskem morju,

temveč se zadovolji najbrže s tem, da zasede par turških otokov, toliko, da se popolnoma ne umakne iz Egejskega morja. Ali tudi ta kompromis ni gotova reč, ker uradno te vesti niti najmanje niso potrjene, nasprotno, iz Rima, kjer o nameravani akciji v Egejskem morju prav previdno molčijo, se javlja, da bo ta akcija prav obsežna, samo tega nam niti približno nihče ne pove — kdaj začne ta akcija?

Na bojišču

je pa prava povodenj, ki ni v Tripolitani ni nič nenavadnega, ampak vsa-

koletna prikazen in ona onemogoča vsako večjo bitko, ker so se cel kraj spremenili v prava jezera, deroč valovi rušijo utrbe in druge naprave in italijanski vojaki imajo dovolj dela s tem, da rešujejo kar se da rešiti, da popravljajo brzojavne in telefonske zveze, Turki in Arabci se pa tudi ne morejo spuščati v nobene večje operacije, ker voda ovira v tem tudi nje enako kot Italijane. Dež je sicer malo ponehal in voda postaja manjša, ali vsak moment začne lahko vnovič deževati, povodenj nastane vnovič in porušijo vse utrbe in obkope, ki jih v tem času napravijo italijanski vojaki — na peščenih tleh.

Taki nalivi so v Tripolitani redna prikazen, ali deževna sezona nastaja navadno še-le v decembru in trajaja navadno do konca februarja, letos je pa začelo deževati kakor nalašč mnogo prej. Italijani so pač prvotno računali s tem, da nastane de-

ževni čas še-le v decembru, do tedaj so pa mislili, da prodrejo že daleč v notranjost dežele. Prezgodnji dež je torej napravil čez račune italijanskega generalštaba velik križ, on je nepredvidena, ali tako močna zapreka, da začnejo prave vojne operacije še-le spomladi,

ko povodnji ne bodo več ovirale italijanske armade v prodiranju.

Italijanski generalštab kakor tudi diplomacija se je zmotila še v enem: ni računala s takim odporom domačega prebivalstva, ona si je predstavljala zavzemanje Tripolitani je kot navadno vojno ekspedicijo, razvila se je pa iz vsega tega

velika vojna,

ki bo trajala kdo ve koliko časa, ker Tripolitani je velika, Arabcev je pa tudi dosti, četudi trdijo Italijani, da se nahaja v turškem taboru komaj kakih 2000 Turkom popolnoma privrženi Arabcev, kar je pa popolnoma nemogoče, naravnost izključeno, ker 80.000 italijanskih vojakov bi pač moglo že zdavnaj premagati 2000 Arabcev in par tisoč rednih turških vojakov!

Iz mojih zapiskov.

Iz zanesljivega vira sem zvedel, da se skljuje na inicijativo nekaterih slovenskih politikov v kratkem mednarodna konferenca, na kateri se bo razpravljalo o vprašanju, kako naj se vodijo v bodoče vojne, da bodo primerne visoki kulturi dvajsetega stoletja. Sklepi konference se potom takoj dostavijo brzojavnim potom v Tripolitani jo poveljniku italijanskih čet, poveljniku turškim čet in vsem arabskim šejkom.

Po sklepih, ki so mi v glavnem že znani, se bodo potem Italijani, Turki in Arabci tako-le vojskovali: Vsakega dne zjutraj se sestanejo poveljniki obeh nasprotnih armad in določijo dnevni red za dotični dan. Potem se postavi armadi ena proti drugi in po izmenjanih medsebojnih pozdravih začnejo na dani znak streljati eni na druge.

Opoldan se da znak za odmor, ki traja do štirih popoldan; v tem času vojaki najprej kosijo, potem pa počivajo, ali si pa delajo medsebojno obiske, natančno ob 4. uri popoldan se pa začne zopet streljati, ob solnčnem zatonu pa bitka zopet poneha radi večerje in nočnega počitka, razsodiš-e pa odloči, kdo je zmagal in za koliko kilometrov se mora premagana armada umakniti in zmagovalna armada pomakniti naprej. Zmaga se prisodi vedno oni armadi, ki je imela manj mrtvecev in čem več mrtvecev je imela premagana armada, za toliko kilometron več se mora umakniti zmagovalni armadi. S premetitvijo se začne naslednjega dneva, ker po noči morajo vojaki počivati.

Zvedel sem tudi, da se je mednarodna mirovna liga obrnila na inicijatorje te konference s prošnjo, da se zavzamejo za odpravo vojne sploh ali ti so to odklonili, češ, potem ne bi več imeli prilike glasovati v državnem zboru ali v delegacijah za nova vojaška bremena, pa tudi ljudi je preveč na svetu in je potrebno, da se jih vsako leto nekaj pobije, samo kulturno, civilizirano in človeško se jih mora spraviti na drugi svet.

Lepo se bo v bodoče vojskovati! Vojak bo sicer moral „delati“ kakih 6 do 8 ur na dan, ali zato bo imel na bojišču vso komoditeto in zgoditi se mu ne bo moglo ničesar drugega kot to, da eventualno — izgubi življenje.

1633

Inicijatorji tega predloga so na svojo „iznajdbo“ zelo ponosni. In kako bi tudi ne bili, ko ona pomeni velik korak naprej! Do sedaj so se borili med sabo pristaši in nasprotniki vojne, to je pa kompromisni predlog — naši poslanci so takointako veliki prijatelji raznih kompromisov — ki ga gotovo sprejmejo prej ali slej pristaši in nasprotniki vojne; vsak bo malo odnehal, pa bo „volk sit in koza cela“.

Ali na eno so inicijatorji tega imenitnega predloga pozabili in ker še ni prepoznali, jih opozorimo na to: na takem modernem bojišču ne bi smelo manjkati tribun za radovedno publiko in za godbo, ki bi igrala publiki in boriteljem vesele poskočnice, ker šele potem bo stvar popolna.

Detektiv.

Pritožbe kadilcev.

Vedno in vedno se ponavljajo pritožbe kadilcev, da so se tabakovi izdelki v Avstriji poslabšali; tobačna režija je to tudi sama priznala, ker je zatrjevala, da bo odzdej, ko je podražila svoje izdelke, tudi kvaliteta boljša. Cena tobaku na svetovnem trgu vedno raste, prvič zato, ker se tobaka porabi vedno več, drugič pa tudi radi tega, ker ga ovlada tobačni trust. Režija pa si pomaga na zelo enostaven način: ona kupuje slabši tobak; na ta način se njeni izdatki vkljub visokim cenam na svetovnem trgu niso nič zvišali, ampak celo prihranila je; škodo pa imajo kadilci, ki morajo kaditi, kar koli se jim nudi.

Statistika kaže, da se cigar pokadi vedno manj, cigaret pa vedno več in več in to po celem svetu, ne samo pri nas, v Avstriji. Potreba je vedno večja, a za cigaretni tobak ni skrbjeno, boljši tobak se nadomestuje, da se porabi velika uporaba, s slabjšim. Tudi moderna tehnika včasih več škoduje, nego koristi. Zadnji čas so na pr. peljali stroje za rezanje cigaretnega tobaka, ki napravijo 200 rezov v eni minuti! Ta stroj gre tako hitro, da ne reže tobaka, ampak ga kar seka, na ta način se dobi cela masa drobnega tobaka, ki se ga mora v cigarete trdno tlačiti, čg ne bi ga a lo preveč v škodo. Cigarete so na št

Spomenik gledališkemu igralcu.

Gledališke igralce in sploh umetnike drugi narodi spoštujejo bolj nego jih pa mi, ki nam ne manjka dosti, da bi rekli, da so gledališki igralci in umetniki sploh — manjvredni ljudje. Da je drugje popolnoma drugače, nam dokazuje spomenik, ki je bil 12. novembra na Dunaju odkrit gledališkemu igralcu Jos. Kainzu. Kainz je spadal med najslavnejše nemške gledališke igralce zadnjih let. Igral je na dvornem gledališču na Dunaju. Spomenik, ki ga kaže naša slika, je delo kiparja Šandorja Jara iz Berlina in kaže Kainza kot Hamleta.

način trde in slabo vlečejo in slabo gore, niso sploh užitek za kadilca, ker se muči na vso moč, ko jih vleče. Pritožbe na trde cigarete, ki so v njih „same smeti“ so danes na dnevnom redu. In kdo je kriv tega? Oni imenitni stroji, ki uapravi 200 rezov na minuto in dela pri tem le cele kupe kratko rezanih smeti. — Kadilec si s tako cigareto hoče pomagati in jo svalka med prsti, da bi postala mehka; na ta način se umaže cigaretni papir od prstov, ki so potni, mastni i. p. in cigareta dobi slab okus. Neglede na to pa se pri tem svalkanju tobak še bolj razdrobi in ko kadilec vleče, mu prihajajo drobci in prah v usta. Lepi užitek za kadilca! — Tudi pri strojih, ki delajo cigarete, je glavno načelo: hitro, le hitro! Čim hitreje pa dela stroj, tem več slabih cigaret t. zv. „škartov“ napravi. Te cigarete mora potem poseben stroj „za škarje“ raztrgati; na ta način pa se tobak razdrobi še bolj in cigarete so še slabše.

Tudi na cigaretni tobak, ki se kupuje v omoih, se ljudje pritožujejo ker je včasih presuh in se drobi med prsti. Pripomniti pa je, da tega ni mogoče zabraniti, ker tudi cerezinov papir, ki je tobak vanj zavil, temu ne pomaga popolnoma. Presuh je pa je tobak tistih vrst, ki se jih malo proda in ki dolgo leži v trafikih. — Tobakna režija naj bi gledala, da pritožbam kadilcev, kolikor le more, ugotovi. Posebno naj nikar ne misli, da čim hitreje in čim več dela stroj, da je tem bolje: kakor smo pokazali, to ni res, ampak trpi kvaliteta, kadilci se pritožujejo; zdaj so jim podražili ta nedolžni užitek, ob enem pa jim nudijo vedno slabše in slabše izdelke za drag denar. Naj tobačna režija pomisli, da kajenje ni neizogibna življenska potreba in da se pri današnji splošni draginji marsikdo lahko kajenje odreče, če niti za drag denar ne bo dobro postrežen.

Roparski umor v banki.

V banki Benzal v Bukareštu na Rumunskem se je zgodil te dni v trenutku, ko so zaprli banko, roparski atentat. Bančni sluga Niculesco je s

MALI LISTEK.

Beseda o slovenski kritiki.

(Piše E. Rumpelj.)

Ako se ozremo na tisoče poklicev v življenju, se nam zazdi, da so ti ali oni res težki, naporni in nehalnežni. Morda najstnejši in najnehalnejši pa je poklic kritika. Zakaj tudi ne? Že pojem njegovega začetka je kritika, njegovo delo kritika, — kritika in plačilo za to zopet kritika. Zunanje obličje njegovo daje mu že nalogo bistva samega in kako nehalnežna je ta naloga po trudopolni izvršitvi ve vsak kritik sam. Zasovražen, posmehov in preziran — in zakaj? Ker govori resnico, ki boče v oči!

Pripomniti je treba, da obstoje pri nas kar tri vrste kritik. Prva je diktrirana po slavošpevnem receptu, druga principijelno sovražna in tretja resnična. Seveda ugaja najbolj prva, druga se oglasi le ob priliki jezne izbruha in tretja, ki je pravična, je v očeh kritiziranih — neumna!

Cilji kritike bi naj bili, pomagati po moči stvari do uspeha in sicer z nasveti. Precizirati pa je treba pri tem tudi znanje kritika o stvari, brez vpoštevjanja fraz in okrasov, ki so se

ndomačile že kot neobhodno potrebne v slovenski kritiki. Znanje posameznega se mora prešturirati do jedra, vpoštevati pri izvedbi vloge njegovo inteligentnost, šolo, vajo, talent in nazore. Umetnik brez nazorov, brez inteligentnosti ali šole je nemogoča oseba, in da se ve ceniti umetnost, priznati se mora njega kot človeka in ne le kot tip upodablajoče umetnosti. Življenje vsebuje samo bazo umetnosti in na to se more postaviti še stavba ustvarjanja. Hvaliti sme kritika le kar je dobro, pri nas lahko rečemo, kar je brezhibno. Tudi v tem imamo pri nas čisto druge navade in iz teh izira največkrat ono sovražstvo, ki vlada med umetniki in kritiki.

V glasbenem oziru smo Slovenci zelo razvajeni. Dasi majhen narod, ki ne igra v svetovni umetnosti skoro prav nobene vloge, smo eksponirani v zahtevah do pretiranosti. Razvadili pa se nismo mi, temveč razvadili so nas drugi. V Ljubljani smo imeli priliko slišati že nebroj slavnih glasbenikov, pevcev, igralcev itd. Komaj v povojih so nas posetili ti ljudje in kakor so vsi Slovani dovzetni v prvi vrsti do tujega, smo se vrgli tudi mi z vso silo v drveče valove prave umetnosti. Mi nismo plavali v njih, oni so nas nosili, a napojili so nas z neko neotesljivo zahtevo po leviski umetnosti. Če je kdo slišal v Ljub-

ljani Jörna, Slezaka in sedaj Buriana, se mu bode čisto jasno zdelo, da je raztrgala kritika slovenska tenoriste à la Waszmut. Jastrzebski je imel v Ljubljani vroča tla, v Zagrebu je priljubljen. Imeli smo Ouřednika, čuli Vuškoviča, Orzelskega, Rezunova, Skalova, Stolozvo, Pestkovskega, Betteta, Vulakoviča, Noliu. V Ljubljani je pel svoj čas Heshe in še drugi svetovni mojstri. Slovenci sami imamo nekaj izbornih moči, kot Naval, sedaj menda v Berlinu, Koroščeva v Zagrebu, Betteto na Dunaju, Kašman v Milanu, umrli Trtnik in nekaj naraščaja kot Križal, Födranspergova, koncertna pevka Bole-Lovšetova, Costaperaria, Iličič, Levar, Bojdo, Kovač in Trošt. Prvi so pač umetniki, ki delajo čast našemu celemu narodu, naraščaj obeta najboljši. V operi imamo dobre moči kot Polakova in Thalerjeva, v drami Nučiča, Verovška, Skrbnička, Danilova, dalje umetniško dvojico Borštnik, umrlo Nigrinova, Dragutinoviča, Wintrova. Izmed vseh teh naštetih je le še malo število pravih članov našega odra, nekdanj so bili skoro vsi (razun Navala, Vuškoviča, Hescha, Jörna, Slezaka in Kašmana) in naraščaj obeta sklepati venec naših prvakov v glasbenem oziru tesneje.

Opere, kot je bila za časa Skalove, Orzelskega, Ouřednika, Pestkovskega in Betteta menda ne bomo imeli

nikdar več. Takrat se je razvadilo slovensko občinstvo in kritika je zavzela takrat stališče, da mora biti odlejek vedno tako. Seveda pri tem ni ostalo temveč je padala slov. opera po odhodu omenjenih umetnikov v posameznih strokah leto za letom. Prišli so tenoristi, basisti, baritonisti, sopranistke in altistke, triumfirali in padali. Kritika pa je ostala ne oziraje se na višino izobrazbe posameznikov, na stopnji gori omenjene opere. Razvada in momentana dovzetnost občinstva je potegnula v svoj tok tudi stil in nazore kritika predpostavljanih oseb. Mesto, da bi odločevali kritiki, odločevala je masa in prava umetnost je trpela pri tem, kajti masa je daleko in toliko dostopna kot posameznik, ki zre na jedro dejanja in ne na zunanji lišp. Tudi vodilni gledališki krogi so se udali temu toku in prišlo bi kmalu do krize na slov. odru.

Kritiki so pri nas v največ slučajih nastavljeni časa pisar in morajo pisati paralelno z načeli časopisa. Svoje čase so bili kritiki svobodni — pri drugih narodih je še vedno to — in so smeli poročati svoje zasebno mnenje, ne oziraje se pri tem na tendenco lista. Kje so tisti časi in koliko je pri nas listov, ki dovolijo v tem oziru kritiku nevezane roke? Tudi v umetniško vprašanje se je vrinila pri nas politika in presoja se

danes edino le po strankarstvu in ne po dejstvu. Toda v tem oziru ne zadene kritika obsodba, kajti on je nedolžna žrtev zagriženih strasti, ki ne poznajo svobode in resnice. Bodisi osebne vezi kakor strankarski interes je vezal mnogokrat gledališča z odgovornimi in odtod je izvirala tudi od tedaj diktrirana kritika, ki je še sedaj v modi! Svoboda kritika se je končala s politiko in kar pišejo danes dnevnik, ki zastopajo izrazito kako politično strujo kot nje glavni steber, je vse diktrirano in kritik drugače pisati ne sme!

V Ljubljani obstoje tri močnejše politične struje, koja vsakih ima svoje gledališče. Struje so si medsebojno strogo sovražne, deloma sicer le navidezno in vsaka ignorira ali vsaj bagatelizira umetniško stremenje druge. Ne rečem, da je konkurenca škodljiva, v marsičem še zelo dobrodošla, a pri tako malem številu prebivalstva kot ga ima Ljubljana je g o t n o vsem trem gledališčem precej v kvar. Iz konkurence se ustvari zaželjena dosega višje umetniške popolnosti, kajti vsako gledališče bo stremelo, da doseže triumf nad konkurentom.

(Dalje.)

svojo ženo ravno pometal bančne prostore, ko stopi v banko neki 30 letni, elegantno oblečeni gospod, ki je vprašal po ravnatelju. Medtem ko mu je sluga podal potrebne podatke, je neznanec potegnil iz žepa samokres in štirikrat nanj ustrelil. Četrty strel je zadell slugo ravno v srce. Nesrečnež se je zgrudil na mestu mrtve na tla. Njegova žena je v strahu skočila skozi okno sosednje sobe na cesto in pričela klicati na pomoč. Občinstvo je takoj udrl v banko. Ko je atentator zapazil, da je ujet je zgrabil za britev, katero je imel v žepu in si prerezal grlo. Občinstvo mu je namreč že preje zbillo samokres iz rok. Ko so atentatorja odpeljali v bližini ležečo bolnico je bil že mrtve.

Atentator je popolnoma neznana oseba. Policija ni mogla dobiti o njem nikakih podatkov. Morilec je namreč, da bi preprečil razkritje svoje identitete, izgrgal iz klobuka podlogo, iz zimske suknje in obleke pa ime krojača, ki je delal obleko. V njegovem žepu so našli celo zalogo raznih vlomilnih orodij, dalje masko iz črnega blaga, dve močni vrvi, steklenico kloroforma, sedem patron za browning samokres in 11 patron za navadni samokres.

Književnost in umetnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri v torek Adolfa Ferrarja opera „Suzanina tajnost“ in Viktor Parmova opera „Ksenija“ za neparabonente pri navadnih opernih cenah. — Operetno osobe pripravljaja Heubergerjevo elegantno in glasbeno dragoceno, a pevsko težko opereto „Ples v operi“. Dramsko osobe pa pripravljaja M. Halbeja „Reka“ in Shakespeareja „Vesele ženske evindsorke“.

Slovensko deželno gledališče.

Ksenija. Opera v enem dejanju. Vglasbil Viktor Parma. Viktor Parma je brez dvoma med našimi najodličnejšimi kompozitji. Poleg Foesterja, Sattnerja, Lajovica in dr. mu je zagotovljeno častno mesto v naši glasbeni literaturi. V soboto je naše gledališče vpriporilo po dolgih letih njegovo enodejansko opero Ksenijo, na katero smo takorekoč že pozabili, ker je tako dolgo nismo videli. Parmova glasba ni težavna wagnerijanska glasba — lahna glasba italijanskega sloga je polna sladke melodioznosti. Slišimo res da tudi strastne glasove, ali ti strastni glasovi so takorekoč podrejeni melodioznosti, tudi iz njih slišiš melodijo. Tako je tudi Parmova „Ksenija“. Opera je bila krasno naštudirana. Glavne vloge so bile v večjih rokah gđ. Šipankove in gđ. Thalerjeve ter g. Kramperje in g. Novaka. Orkester je pod taktirko g. Talicha, ki je tudi spretno vodil režijo, izvršil svojo nalogo izborna; posebno znani intermezzo je bil izveden fino. Občinstvo je solistom, kapelniku in navzočemu kompozistu prirejalo burne ovacije.

Cisto drugačnja jenoviteta, ki smo jo slišali obenem s Ksenijo: Wolf-Ferrarijev „intermezzo“ Suzanina tajnost. Moderno zasnovano delo skoz in skoz. Orkester ima glavno besedo, besedo, ki jo človek z užitkom posluša. Kako to vse tu šumi, kipi in vre, kako se tu prelivajo melodije druga v drugo! Pevski parti stopajo kar nekako v ozadje — bolje rečeno — z orkestrom se spajoja v eno organično in harmonično celoto. — Orkester je svojo težavno vlogo izvršil briljantno; istotako tudi oba solista, gđ. Šipankova in g. Novak, in to ne le v pevskem, temveč v isti meri tudi v igralskem oziru. Do polne veljave je privedel svojo nemo vlogo tudi g. Horstny Oprema je bila zelo okusna. Gledališče je bilo razprodano.

Popoldanaka predstava. Igral se je Špicarjev „Kralj Matjaž“ pred srednje obiskano hišo „za ljudstvo in otroke“. Kritike so vendar soglasno reklo sodbno, da ta stvar v tej obliki nepopravljena ni za na oder. Igralci so se zelo trudili; g. Molek, ki smo ga pomotoma zadnjic pozabili omeniti, je ustvaril prav lep kmečki tip v zeliščarju, bil je pač popolnoma v svojem elementu, take kmečke vloge mu leže najbolje; g. Povhe kot bebasti Grilc, Vašek prenešen iz „Prod. neveste“, je vzbujal cele salve smeha, zelo dober in naraven je bil Verovšek kot slepec Tevž, gosp. Nučič kot kralj Matjaž je storil, kar je mogel; istotako vsi drugi.

— Splošna želja pa je, da bi se enkrat popoldne tudi dajala „Prodana nevesta“, da jo lahko sliši tudi občinstvo z dežele.

—n.

Nebesa na zemlji. Burka v treh dejanjih. Nemški pisal Jul. Horst. Že dolgo se ni ljubljansko gledališko občinstvo tako smejalo kakor včeraj zvečer. Igra „Nebesa na zemlji“ zasluži naslov, burka v polnem pomenu besede; stvar nima a priori seveda nobenih literarnih pretenzij, a polna je situacijske komike, ki se stopnjuje od trenutka do trenutka in vpliva z neodoljivo silo na smejalne

živce; stvar za smeh in kratek čas, nič več a tudi nič manj, prav posrečena stvar v tem žanru, to lahko rečemo z mirno vestjo; vsak kdor je bil včeraj v gledališču, je dejal: tako se pa nisem že dolgo smejal kakor danes človek kar iz smeha ni prišel. — Sre dišče igre sta dva prijatelja, eden je našibal svojega svaka, da ima posestvo na deželi, drugi svojo bogato teto da se je oženil. Tati hoče videti posestvo, teta pa ženo, oba se pripeljeta na obisk. Prijatelja si pomagata na ta način, da posodi edem drugemu posestvo in ta njemu ženo. Iz te igre pa nastane nebroj komičnih zapletljajev, ki se pa končno seveda vsi srečno končajo. — Igra je prav srečno lokalizirana na Ljubljano in slovenske kraje sploh. Mimogrede omenjamo, da je grd nemčičem, če se pravi „strah imaš“ mesto „bojiš se“ in „gre se za to“ mesto „gre za to“.

Igralo se je prav gladko, hitro in živahno, kakor se pri burki mora. G. Povhe in g. Nučič sta imela prav karakteristični maski in sta igrala prav dobro; od g. Nučiča v resnici nismo pričakovali, da se bo tudi v komični vlogi tako dobro obnesel. Krohot je bil seveda splošen, kadarkoli je stopil g. Verovšek na oder, bil je naravnost neprekosljiv; njegova partnerica ga. Bukšekova kot teta iz Bosne je bila tudi prav dobra, g. Danilo ima poseben talent za aristokratske vloge, bil je izvrsten, tudi g. Šerfilova je bila dobra, istotako gđ. Ilčičeva in gđ. Thalerjeva. — Predstava je bila dobro obiskana in se kako nedeljo še lahko ponovi — n.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Rusko-perzijski konflikt.

Petrograd, 19. nov. Perzijska vlada dosedaj še vedno ni odgovorila na ruski ultimatum. Niti rusko zunanje ministrstvo niti perzijski poslanik v Petrogradu ne dobivata nikakih poročil iz Teherana. Petrogradski merodajni krogi pripisujejo to anarhiji v Perziji. Z druge strani se pa poroča, da vsled demisijs celokupnega perzijskega kabineta vlada nima nobenega kompetentnega faktorja, bi bi odgovoril na rusko noto. Radi tega se tudi splošno smatra, da bo Perzija odgovorila na ruski ultimatum še le potem, ko bo sestavljena nova vlada.

Berlin, 19. nov. „Berliner Zeitung“ poroča iz Petrograda: Ker Perzija še vedno ni odgovorila na ruski ultimatum, je Rusija prekinila diplomatske odnose z njo. Diplomatski zastopniki obeh držav so sicer še vedno na svojih mestih. 4000 ruskih vojakov je odpotovalo iz mesta Baku v Kazvin, da prekoračijo perzijsko mejo.

Bolezni ministra Lukaca.

Budimpešta, 19. nov. Zdravstveno stanje ogrskega finančnega ministra Lukaca se je obrnilo precej na bolje. Minister bo lahko še ta teden prisostoval v zbornici proračunski debati.

Italijansko-turška vojna.

Akcija v Egejskem morju.

Rim, 19. nov. Kakor zatrjujejo merodajni krogi, ne obstoje med vele-vlastmi trozeve nikaka nesoglasja. Italija ni radi tega odstopila od svoje akcije v Egejskem morju ker temu nasprotujeta Nemčija in Avstrija, nego le radi tega, da pride kolikor mogoče hitro do sporazuma s Turčijo. Če se pa Turčija na noben način ne bo udala, tedaj namerava Italija pričeti najenergičnejšo akcijo v Egejskem morju in prisiliti Turčijo na popustljivost.

Berlin, 19. nov. Kljub demontjem iz Rima, se smatra z vsjo gotovostjo, da namerava Italija zasesti en otok v Egejskem morju. Italija baje le radi tega razširja vesti, da je odstopila od akcije v Egejskem morju, ker hoče z okupacijo primernegega otoka v Egejskem morju iznenaditi in Turčijo prisiliti k miru. Turški časopisi pa poročajo, da bi Italija z okupiranjem kakega otoka naletela le še na hujši odpor pri Turkih.

Mirovna pogajanja.

Carigrad, 19. nov. Tukajšnji francoski in angleški poslaniki že par dni sporazumno vodijo akcijo posredovanja za mir. Med Londonom, Parizom in Carigradom se neprestano menjajo depeše.

Operacije okolo bumelijanskih studentev.

Berlin, 10. nov. „Lokalanzeiger“ poroča: „Ker so operacije okolo bumelijanskih studentev stale Italijane mnogo žrtve, je general Caneva opustil nadaljnjo akcijo. K temu so ga prisilili tudi higijenični oziri.“

Prispevki za italijanske žrtve.

Rim, 19. nov. Centralni odbor za zbiranje prispevkov v prilog rodbinam

padlih in ranjenih italijanskih vojakov v Tripolisu in Crenajki, je nabral dosedaj 838.000 lir.

Razne vesti.

* **Otrok dveh očetov.** Pred par leti je dobil neki kočijaž v Bruslju poročilo, da je postal univerzalni dedič premoženja svoje tete, za katero niti vedel ni. Toda premoženje so že pobasali pariški sorodniki, ki niso vedeli za svoje bruselske stricnike. Vsa stvar je radi tega prišla pred sodišče, kjer se kočijažu posrečilo dokazati, da je legitiimni sin brata pokojnice. A pariški sorodniki še niso mirovali. Dokazali so, da je kočijaž sicer legitiimni sin brata pokojnice, v resnici pa izhaja iz prvega zakona svoje matere z nekim drugim možem. Na podlagi teh dokazov je bil kočijaž prisiljen vrniti polovico podedovanega premoženja Prizivno sodišče v Bruslju je obsodbo potrdilo in nesrečnega kočijaža tudi prisililo, da je ime, katero je imel že 52 let spremenil s pravim

* **Zaljubljeni igravec na flavto.** Gospa Nelly Marty, ki je nastopila te dni v glavni vlogi opere „Nanon“ v Parizu, se je na silno priprosto način iznebila nekega igralca na flavto. — Igralec se je namreč strastno zaljubil vanjo in ji vsak dan pošiljal ljubavna pisma. Marty ga je prosila, naj neha s pismi, toda vse ni nič pomagalo. Da se ožerna pevka vendar znebi svojega nadležnega zaljubljenca, je vzela vsa pisma, katera ji je pisal in jih nabila na službeno tablo opere. tako da jih je lahko vsakdo bral. To je tudi pomagalo.

* **Krvavo dejanje ljubosumne žene.** 46letna soproga notarja Rapoltja v Kronstadtu na Ogrskem je bila radi svojega hudega jezika in strasne krvočnosti strah cele občine. Pred dvema leti se je mož sodnijsko ločil od nje, nakar je ona skupno živela s svojim 20letnim sinom. Toda gospa Rapolt je kljub temu neprestano zasledovala svojega moža in mu delala na cesti nepresano neprijetnosti. — Končno je obdolžila 20letno Matildo Nemet, krasno deklico, da ima razmerje z njenim možem. Te dni je povabila nedolžno deklico k sebi v svoje stanovanje, kjer jo je njen sin pričel pretepatvati. Nato je skočila gospa Rapolt sama na njo, ji slekla obleko in predrla njena prsa s kuhinjskim nožem. Toda to ji še ni bilo zadosti; odrezala ji je tudi več kosov mesa s trebuha. V sled obupanega kričanja nesrečne žrtev, ko udri v stanovanje orožniki, ki so nesrečnico odvedli takoj v bolnico, grozovito žensko in njenega sina pa izročili sodišču.

* **Polzkušen vlom.** V neko juvelirsko trgovino na Dunaju na Alzerstrasse so te dni izkušali vlomiti tatovi. Skrili so se v klet in so razkopali obok. Prišli so že do sobnih desk, tu pa so prenehali, bodisi da so bili prepoznani ali pa da ni bilo več časa.

* **Velikanski vihar.** V Ameriki je divjal te dni strahovit vihar, ki je zahteval nebroj žrtve. Več sto ljudi je bilo ubitih. Škoda znaša mnogo milijonov dolarjev. Mnogo ljudi je tudi zmrznilo.

* **Velika poverljivost.** Pri zgradbi amurske železnice in druge sibirske proge so ruski revizorji prišli na sled velikim poverjenjem. Ruska državna banka je zgubila nad 20 milijonov kron. Že ezniške proge so brez vsake vrednosti. Tir bi postal v vojnem slučaju lahko usodepoln.

* **Cerkvene tatvine.** Zadnje dni so se izvršile v tih cerkvah v Krakovu večje tatvine. Zginilo je mnogo zlatnin in srebrnin. Policija je aretirala tatice, toda konstatirala, da je blazna.

* **Smrtna obsodba.** Pred brniskim porotnim sodiščem sta stala pred par dnevi 21 letni ključavničar Bayer in 18 letni vajenec Riha. Obtožena sta bila radi umora natakarka Kattingerja. Bayer je bil obsojen na smrt na vesala, Riha pa na 15 let težke ječe.

* **Strašna drama.** V novozgrajenem žnskem liceju v XVIII. okraju na Dunaju se je odigrala te dni strasna drama. Licej sta obiskovali med drugimi tudi 15 letna hčerka dr. Rudolfa Prokša in hčerka kavarnarja Vilnay. Obe sta bili veliki prijateljici. Hčerka odvetnika Prokša nikakor ni mogla napredovati, vsled česar ji je avnatelj zaukazal naj zapusti zavod. Deklica se tega ni upala povedati svojemu očetu, zaupala je stvar le svoji prijateljici, kateri je izjavila, da je pripravljena rajše umreti, kakor napraviti starišom sramoto. Hčerka kavarnarja je nato izjavila, da je pripravljena z njo skupno umreti. V sredo popoldne sta odšli obe deklici v neki razred in skočili iz tretjega nadstropja na cesto in obležali nezavestni. Kakor se zatrjuje, sta imeli obe deklici med seboj nenaravno razmerje in bolelahi tudi na živih.

* **Ljubezni polna baronesa.** Iz Monakova se poroča: Tukaj vzbujajo ljubavni dogodki neke 17 letne baro-

nese splošno senzacijo. Ko se je prvi mož radi nje ustrelil, je bila stara 14 let. V svojo mrežo je vjela zlasti mnogo gimnazijcev, s katerimi se je podila naokrog. Pred kratkim so jo dobili z nekim mladim možkim v poštnem poslopu, ki se je takoj drugega dne iz neznanih vzrokov ustrelil. Mladenec je bil jako nadarjen visokošolec. Služil je ravno kot enoletni prostovoljec pri vojaki in stanoval v vojašnici, ker ga oče ni pustil doma, da bi ga ozdravil od srčnih bolečin. Toda mlada baronesa je našla kljub temu k njemu pot. Ko je oče usodepolnega dne zasledil z njo svojega sina, se je isti na mestu ustrelil. Baronesa je radi tega postala sedaj silno histerična. Vsakega možkega, ki ji obljublja ljubezen prosi, naj jo ustrelji ali pa zastrupi. Pred kratkim so jo našli z neko mlado deklico v neki šupi mrtvo. Kakor se zatrjuje, je najbrže v trenutnem blaznem popadu izvršila samomor.

* **Pretep v vojašnici.** V vojašnici na Spielbergu na Moravskem so se stepli te dni vojak in potegnili bajonete. Neki infanterist je bil težko, več lahko ranjenih.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik

Milen Piat.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

Mali oglasi.

Beseda o vin. Najmanjši znesek 50 vin. Plamenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakih. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Dobro ohranjeno pohištvo se kupi. Ponudbe pod „Roža“ poste restante Ljubljana. 711 2—1

Žagar

dobro izurjen, neoženjen se sprejme v stalno službo pri Ivanu Štalcerju v Mašalju, p. Čermošnice.

Plača po dogovoru.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka **IKO** **H. SUTTNER, Ljubljana**

Mestni trg. — **FILIALKA** — Sv. Petra cesta. — Telefon št. 273.

Krojaški salon za gospode **Ivana Magdića** v Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 10 priporoča v lidoči sezoni moderno angleško blago.

== Roman ==

„Ljubimca beneška“

bo kmalu končan in potem pričnemo takoj priobčevati nov, ravnotako zanimiv roman, na kar že sedaj opozarjamo vse cenjene čitatelje „Jutra“.

FR. ŠEVČIK

== puškar ==
v Ljubljani,
Židovska ulica št. 7

priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah. Zaloga potrebnih za ribji lov.

Popravila se izvršujejo točno.

Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštne prosto.

FR. P. ZAJEC

Očala in ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.

Daljnogled, toplopreme in zrakome vseh vrst.

Ljubljana, Stari trg št. 9.
Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto.

M. RAVTAR

delikatesna trgovina in vinarna
Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo veliko zalogo raznih jestvin, finih namiznih in desertnih vin, likerjev, knjaka in šampanjca.

Eksport kranjskih klobas.

Slav. društvom posebno nizke cene. Za veselice dam blago tudi v komljski prodajo.

Številka telefona 291.

Najprimernejša igra za manjše odre je enodejanka

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar. (Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“ v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vloji.

Cena 60 vinarjev.

Dobiva se v knjigarnah in pri zbiratelju V. M. Zalarju v Ljubljani.

Kmetska posojilnica

r. z. z. n. z.

obrestuje hranilne vloge po

Stanje hranilnih vlog: dvajset milijonov.

4 1/2 %

Popolnoma varno naložen denar.

Ljubljanske okolice

v Ljubljani,

brez vsakršnega odbitka.

Rezervni zaklad: nad pol milijona.

40 klavirjev in harmonijev

dvornih tvrdk: Bösendorfer, Czapka, Heitzmann, Stelzhammer, Stigl in Hörügl

nudim slavnemu občinstvu na vpogled in izbiro. Ker sem izključno edini zastopnik na Kranjskem zgoraj omenjenih dvornih tvrdk, svarim vsakogar pred nakupom event. falzifikatov. Vsakdo kupi pri meni za najmanjše obroke (K 18—) najboljši instrument.

Najcenejša izposojevalnica. — Točna postrežba. — Viole od 5 K naprej. — Vse glasbeno orodje in muzikalije v velikanski zalogi. — Uglasevanja in popravila vseh glasbil.

ALFONZ BREZNIK c. kr. izvedenec in učitelj Glasb. Mat.

Ljubljana, Kongresni trg šte. 15.

Dobro smo računali

in prav izvolili, da obiskujemo laško kuhinjo ki je po dobri kuhinji, in pristni kapljici ter točni postrežbi znana širou Ljubljane.

Priporočamo jo tudi Vam!

Obiskovalci.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega podjetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Dobro idoča, več let obstoječa

trgovina se odda v najem

takoj ali z majem, eventuelno se prodaja tudi hiša iz proste roke. — Poizve se pri lastniku: Kapiteljska ulica št. 7, I. nadstr. P 618

Proda se zaradi družinskih razmer dobro idoča

trgovina

v prometnem kraju. P 613

Natančneje v „Prvi anončni pisarni“, Franciška ulica 8.

Priporočam se za vsa v svojo stroko spadajoča dela

J. ZAMLJEN

čevlarski mojster

V LJUBLJANI

— Sodnijska ulica št. 3 —

Dobe se tudi izgotovljena obuvala. izdeluje prave gorske in telov. čevlje

Klobuki, cilindri

čepice, kravate, perilo samo zadnje novosti v modni in športni trgovini za gospode

P. Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte

Naročajte in kupujte „JUTRO!“

Velike okasijske cene!

Konfekcije za dame in deklice ter narejenih oblek in raglanov za gospode in dečke.

Ogromna izbira najnovejših in najmodernejših barvah in krojih.

Cene brez konkurence.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

Eternit

ETERNIT-tovarna

Patent HATSCHEK

Najboljše pokrivanje streh

General. zastop: V. Janach & Co., Trst.

Glavna zaloga:

T. Korn, Ljubljana.

Preostale izvide romana

„ŽENA“

ki je vzbujal toliko zanimanja, ko je izhajal v „Jutru“, prodaja upravništvo „Jutra“ mesto po prvotni ceni (1 K)

po 60 vin. izvod.

Zunanji naročniki naj pošljejo znesek v naprej in pridenejo 10 v za znamko. Na naročila brez denarja se ne ozira.

Učiteljska tiskarna, Franciška ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporočam svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade — Tiskarna sprejema vsa tiskarska in fotografiska dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska št. 118

Najmodernejše črke

Litografija.

Podpis: Ljubljana št. 78.207

Sprejema zavarovanje človeškega življenja po najrazumnostnejših kombinacijah pod take ugodni pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Vsa čista dobitka se razdeljuje zavarovalcem; dosedaj se ga je izplačalo K 2.400.719—

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fondi K 54.000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109.856.860-58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskeri slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopje in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Zavaruje proti tatvini, razbitju ognjenih in električnih plošč.

Škoda canjuje takoj in najkrajše možno.

Uživa najboljši sloves, hoder posluša.

Dovoljuje in hitro dobiča letno podporo v narodni in občinski namene.

Del. glavica: K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %

Rez. fond nad K 800.000.